

Advies

Archiveren by design voor een
snellere behandeling van
Woo-verzoeken

Aanleiding

- Rapport ‘Ondraaglijk Traag’: “De ministeries doen gemiddeld 161 dagen over de beantwoording van een Wob-verzoek. Daarmee worden de maximale wettelijke termijnen zeer fors overschreden. Bij bijna 80% van de Wob-verzoeken wordt de wettelijke maximale termijn niet gehaald.”
- De Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijk (ICBR) komt met adviesvraag voor Nationaal Archief: hoe kan de behandeling van Wob-verzoeken worden versneld door het toepassen van archiveren by design?

Nog een adviesrapport?...

Onderzoek in opdracht van Rijksprogramma voor Duurzaam Digitale Informatiehuishouding

2 april 2021

IMI
INSTITUUT
MAATSCHAP-
PELJKE
INNOVATIE

Berenschot

OPEN STATE FOUNDATION
open data, transparante samenleving

IMI
INSTITUUT
MAATSCHAP-
PELJKE
INNOVATIE

28 januari 2022

Openbaarmaking van overheidsinformatie

Een rechtsvergelijkend onderzoek naar de wetgeving in Zweden, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Frankrijk, Slovenië en Estland

 Universiteit Leiden
Instituut voor Publiekrecht

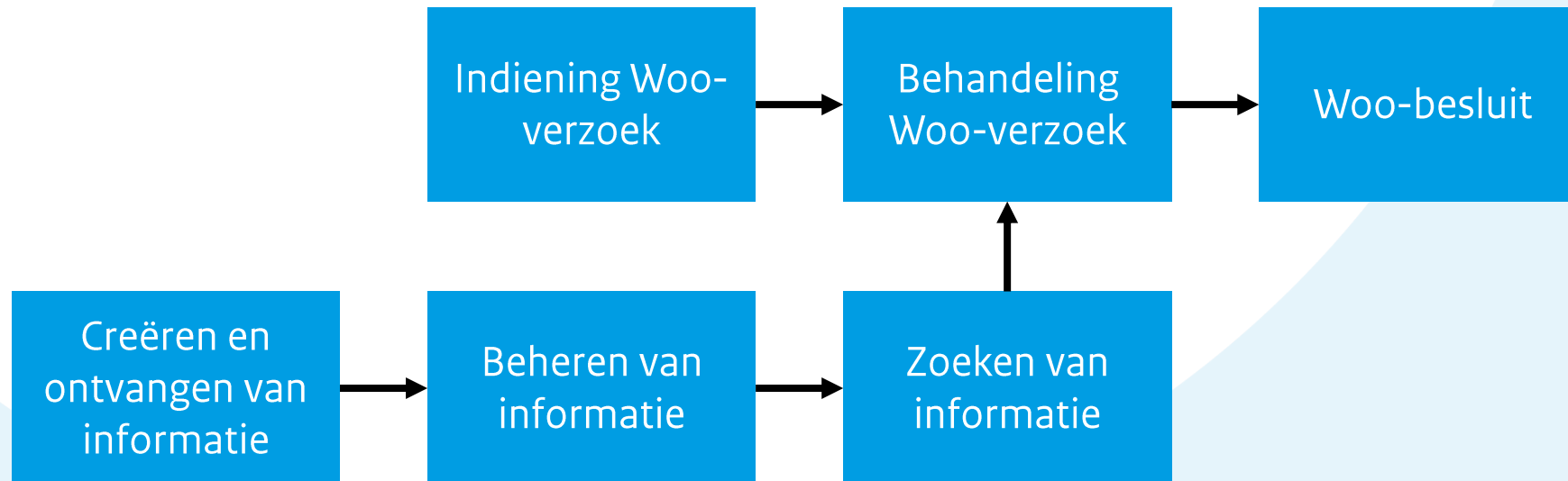
Mr. dr. A. Drahmann
Mr. L.F.D. Honée
Mr. O.A. al Khatib

September 2022

1

Wat is archiveren by design?

Definitie Nationaal Archief

Tijdens het ontwerpen, kopen, bouwen, inrichten en/of aanpassen van informatiesystemen, worden (naast andere aspecten) ook de passende maatregelen bepaald en geïmplementeerd waardoor de informatie in het systeem **duurzaam toegankelijk** wordt en blijft.

Vijf kenmerken van duurzame toegankelijkheid

Vindbaar

Interpreteerbaar

Beschikbaar

Betrouwbaar

Leesbaar

Informatie verzamelen

- Documentstudie
- Workshop voor Woo-behandelaars en informatieprofessionals: ophalen gebruikerswensen en maatregelen
- Enquête voor Woo-behandelaars
- Gesprekken met verschillende stakeholders

11 Aanbevelingen

Van makkelijk naar moeilijk uit
te voeren

1. Maak duidelijk(er) beleid omtrent de inrichting van (digitale) werkprocessen

- Duidelijke visie en beleid ontbreekt m.b.t. de inrichting van (digitale) werkprocessen
- Wordt er gewerkt met een zaakstelsel? Een bulkstelsel? Een combinatie?
- Bestaand beleid sluit niet aan bij de praktijk
 - Voorbeeld: medewerkers moeten zelf relevante werkgerelateerde e-mails opslaan in het DMS, maar in de praktijk gebeurt dit zelden
- Belangrijk dat gesprek op gang komt en duidelijker beleid wordt ontwikkeld

2. Documenten doorzoekbaar opslaan

- Documenten die worden opgevraagd in het kader van de Woo zijn lang niet altijd goed doorzoekbaar
- Niet alleen een probleem voor de Woo-verzoeker, maar ook voor de Woo-behandelaar aangezien documenten niet (goed) gevonden kan worden met trefwoorden
- Belangrijk om juiste bestandsformaat te gebruiken, bijvoorbeeld PDF/A en (ingescande) teksten niet op te slaan als afbeeldingen

3. Templates voor officiële documenten gebruiken met een apart deel dat beoordeeld moet worden bij Woo-verzoeken

- Templates kunnen sneller inzichtelijk maken welke onderdelen van een officieel document een Woo-behandelaar moet toetsen op uitzonderingsgronden
- Al bij het creëren van informatie kan hiermee rekening gehouden worden met een mogelijk Woo-verzoek (of actieve openbaarmaking)
- Diverse ministeries maken al gebruik van zulke templates, maar dat mag meer en breder worden ingezet

4. Zorg voor extra informatieprofessionals bij directies die (in de toekomst) met veel Woo-verzoeken te maken krijgen

- Laatste jaren veel bezuinigd op informatieprofessionals, omdat zij (deels) overbodig zouden worden door de digitalisering
- Te weinig rekening gehouden met enorme toename aan informatie
- Het is nodig om ‘orde in de chaos aan informatie’ te scheppen en medewerkers te helpen met vragen over informatie
- Belangrijk om meer informatieprofessionals in te zetten als ondersteuning, zeker bij directies die nu of in de toekomst met veel/grote Woo-verzoeken te maken krijgen
- Op dit moment loopt een wervingstraject voor informatieprofessionals waar ministeries gebruik van kunnen maken

5. Koppeling maken tussen Outlook en DMS

- Outlook en DMS zijn vaak nog gescheiden werelden
- E-mails verplaatsen of kopiëren naar DMS zeer bewerkelijk, waardoor e-mails vaak in de (ontoegankelijke) mailbox blijven hangen
- Een (automatische) koppeling tussen Outlook en DMS maakt het eenvoudiger om informatie uit te wisselen
- Belangrijk is dat de metadata van e-mails (onderwerp, afzender, datum van ontvangst, etc.) bewaard blijven

6. Een gebruiksvriendelijk DMS met een goede zoekfunctie

- Grote klacht van medewerkers is dat de documentmanagementsystemen van ministeries niet gebruiksvriendelijk zijn
 - Vaak traag, gebruikersinterface niet intuïtief en vormgeving ouderwets
- Een goede zoekfunctie ontbreekt vaak ook en zeker bij de behandeling van Woo-verzoeken is dit van belang
- Vele rapporten verschijnen waarin dit probleem wordt aangekaart, maar in de praktijk weinig verbetering te zien
- Belangrijk voor ambtelijke top om hier prioriteit aan te geven en werk van te maken

7. Woo-behandelaars sneller en makkelijker autoriseren om de gevraagde informatie in te zien en te beoordelen

- Veelgenoemd obstakel die Woo-behandelaars noemen is dat het soms lang kan duren om de autorisatie te krijgen om documenten in te zien en te beoordelen
- Met name bij ministeries die het Woo-proces centraal hebben ingericht vormt dit een probleem
- Elk ministerie moet goed kijken naar het autorisatieproces en obstakels waar nodig verwijderen
- Belangrijk om goed rekening te houden met bestaande privacywetgeving, zoals de AVG

8. Automatische inventarisatielijst documenten

- Gebruikelijk om bij Woo-verzoeken een inventarisatielijst te maken en te verstrekken met gevonden documenten en beoordeling
- Inventarisatielijsten worden vaak nog handmatig samengesteld waarbij documenten vaak niet in chronologische volgorde staan
- Een functie in het DMS/laksoftware om automatisch een inventarisatielijst op te stellen zou zeer wenselijk zijn

9. Koppel beoordeelde documenten in het kader van een Woo-verzoek aan de brondocumenten

- Bij een Woo-verzoek is het nu moeilijk in te schatten of de gevraagde documenten al eerder zijn opgevraagd en reeds zijn beoordeeld
- Het is voorgekomen dat documenten opnieuw beoordeeld zijn, terwijl dit niet nodig was
- Wenselijk om een beoordeelde (gelakte) documenten te koppelen aan de brondocumenten, zodat dit bij toekomstige Woo-verzoeken direct te zien is

10. Dubbele e-mails automatisch herkennen

- Tijdrovend proces bij de behandeling van Woo-verzoeken is het filteren van dubbele e-mails
- Handmatig verwijderen van dubbelingen bovendien zeer foutgevoelig
- Behoefte aan een functie waarmee dubbele e-mails automatisch worden herkend
- Sommige ministeries werken inmiddels met laksoftware waarbij deze functie al is ingebouwd

11. E-mails automatisch labelen

- Een mogelijke oplossing om e-mails goed te archiveren én medewerkers zo min mogelijk te belasten is het automatisch labelen van e-mails met behulp van een zelflerend algoritme
- Door labels toe te kennen, zijn e-mails over een specifiek onderwerp/dossier beter vindbaar
- Spamfilter bekend voorbeeld
- Nationaal Archief heeft in 2018 een experiment uitgevoerd met labelen van e-mails (functioneel vs. ruis) en dat was zeer veelbelovend
- Met kunstmatige intelligentie kan steeds meer (denk aan ChatGPT)
- Belangrijk om goed rekening te houden met de privacy van medewerkers en de bescherming van gevoelige informatie

Hoe nu verder?

- Advies zal worden overhandigd aan directeur programma Open Overheid en gepubliceerd op website Nationaal Archief
- Nationaal Archief biedt aan om ministeries te ondersteunen bij de implementatie van aanbevelingen via 'raad en daad'-traject

Advies

Archiveren by design voor een
snellere behandeling van
Woo-verzoeken